

GUIA D'APRENTATGE

Cultura, societat i salut

1. FITXA DESCRIPTIVA

CODI D'ASSIGNATURA:

17679 – Cultura, societat i salut

TITULACIÓ:

Grau en Infermeria

MATÈRIA:

Antropologia

TIPUS:

Formació bàsica (FB)

IDIOMA D'IMPARTICIÓ:

Classes: Català i Castellà

Recursos i materials: Català, Castellà i Anglès

ANY ACADÈMIC:

2025-2026

CURS I SEMESTRE:

Primer Curs – Primer Semestre

GRUP:

Matí 1 / Matí 2 / Tarda

ODS:

3. Salut i benestar

4. Educació de qualitat

5. Igualtat de gènere

11. Ciutats i comunitats sostenibles

16. Pau, justícia i institucions sòlides

2. PROFESSORAT

TITULAR DE L'ASSIGNATURA:

Dra. Judit Subirana-Mirete. Doctora en Psicologia Clínica i de la Salut. Neuropsicòloga clínica. Experta en Estadística aplicada a Ciències de la Salut.

Contacte: Judith.subirana@sjd.edu.es

PROFESSORAT:

Dra. Carmen Jerez Molina. Doctora en Psicologia Social i Antropologia de les Organitzacions. Diplomada en Infermeria. Llicenciada en Antropologia Social i Cultural.

Contacte: carmen.jerez@sjd.edu.es

Prof. Meritxell Pérez Beltran. Doctoranda en Psicologia. Psicòloga Sanitaria i Forense. Especialista en avaluació neuropsicològica i trauma.

Contacte: meritxell.perez@sjd.edu.es

Altres professionals col·laboradors experts en la temàtica de l'assignatura que s'anunciaran durant el curs.

3. PREREQUISITS

Aquesta assignatura no té prerequisits de matrícula.

4. OBJECTIUS

L'assignatura té com a **objectiu principal** proporcionar a l'estudiantat una comprensió integral i crítica de la salut des d'una perspectiva social i de gènere, amb especial atenció als determinant socials, la diversitat, la transformació digital i el paper de la infermeria en la promoció, prevenció i intervenció en salut en contextos globals, locals i multicultural.

Al finalitzar l'assignatura, l'estudiantat serà capaç d'identificar, analitzar i abordar les desigualtats i violències en salut, col·laborant de manera efectiva en equips multidisciplinaris i adaptant-se als reptes emergents de la societat contemporània.

OBJECTIUS ESPECÍFICS:

- Comprendre la influència de la cultura, la societat i els valors en la percepció i gestió de la salut i la malaltia.
- Identificar els determinants socials i culturals que condicionen la salut de les persones.
- Desenvolupar competències digitals i ètiques per a l'ús responsable de les eines tecnològiques en salut.
- Reconèixer situacions de vulnerabilitat i maltractament en totes les etapes del cicle vital.
- Analitzar les desigualtats de gènere i promoure una atenció infermera equitativa i inclusiva.
- Definir les etapes del cicle de la violència de gènere i identificar-ne les manifestacions físiques i psicològiques.
- Aplicar els principis d'etnoinfermeria i competència cultural per a una atenció centrada en la diversitat i la justícia social.

5. CRÈDITS

Aquesta assignatura té un pes de **6 crèdits ECTS**. Cada crèdit ECTS equival a 25 hores de dedicació de l'estudiant.

Així doncs, 6 ECTS equivalen a **150 hores** de dedicació a l'assignatura i d'aquestes hores:

- El 35% serà de treball presencial (classes plenàries, seminaris)
- El 40% de treball dirigit (feina que l'estudiant ha de fer fora de l'aula, seguint la guia del professorat)
- El 25% de treball autònom (temps que l'estudiant necessita per organitzar-se, llegir, treballar en equip, revisar el que aprèn i com ho aprèn per ser el més àgil possible en el seu estudi).

6. BLOCS TEMÀTICS I ORGANITZACIÓ DE CONTINGUTS

Bloc 0 (introductori): Fonaments culturals i socials de la salut: perspectiva infermera

Aquest bloc estableix les bases conceptuals per entendre la salut des d'una perspectiva cultural i social, posant èmfasi en la mirada infermera.

Bloc 1. Salut global i identitat professional: reptes i competències de la infermeria

Explora el procés actual de la professionalització de la infermeria, així com el paper de la infermera en l'entorn comunitari i social.

Bloc 2. Desigualtats socials, etnoinfermeria i pràctica multicultural en salut

Analitza les desigualtats socials en salut, el paper de l'etnoinfermeria i la necessitat d'una pràctica infermera multicultural i competent.

Bloc 3. Transformació digital en salut: eines, reptes i oportunitats per a la infermeria

Analitza els desafiaments contemporanis de la infermeria a escala global i local, amb especial atenció al context català.

Bloc 4. Sexe, gènere i salut: determinants i desigualtats

Examina la influència dels factors de sexe i gènere en la salut, així com les desigualtats resultants.

Bloc 5. Cicle vital i salut: mirades sociològiques, prejudicis i mites

Aborda la salut al llarg del cicle vital des d'una perspectiva sociològica, identificant prejudicis i mites associats a cada etapa.

Bloc 6. Violències i salut: impactes, prevenció i abordatge infermer

Tracta les diverses formes de violència i el seu impacte en la salut, així com el paper de la infermeria en la detecció, prevenció i intervenció

7. ENFOCAMENT METODOLÒGIC

Les **activitats formatives** de l'assignatura contemplen diferents enfocaments metodològics tals com classes magistrals, treball supervisat i treball autònom (lectura d'articles i material d'estudi, visualització de material audiovisual, treball d'ampliació i síntesi, estudi de casos clínics), exposicions orals i defensa de projectes individuals i/o grupals, discussions i comentaris de documents (audiovisuals, escrits, orals ...), lectura i comprensió de textos; elaboració d'informes i resums, recerca d'informació bibliogràfica, preparació individual de proves i realització de proves d'avaluació escrites.

Per aquesta matèria s'introdueix la metodologia de **seminaris pràctics** per treballar els continguts altrament teòrics de la matèria. En aquests seminaris es treballaran en format de casos, exposicions orals, treballs en grup i petits projectes els conceptes teòrics que són bàsics per a la superació de l'assignatura. També és de vital importància el **treball autònom i supervisat** de l'estudiant per a la superació i adquisició dels resultats d'aprenentatge d'aquesta matèria.

Tipologia	Objectius	Activitats	% Temps previst
Treball presencial (a l'aula)	- Desenvolupar teòricament el tema i conèixer els conceptes bàsics per a l'assoliment dels aprenentatges. - Contextualitzar les temàtiques en el marc de l'assignatura, el context universitari i clínic des d'una vessant aplicada.	- Classes expositives buscant la intervenció i participació activa de l'estudiantat. - Estudi de casos, exposicions orals, dinàmiques grupals, activitats individuals...	35%
Treball dirigit (fora de l'aula)	- Consolidar i aprofundir coneixements. - Desenvolupar habilitats d'anàlisi i síntesi. - Fomentar l'autonomia i la responsabilitat. - Afavorir la participació activa.	- Activitats individuals i/o grupals. - Preparació prèvia dels seminaris. - Cerca d'informació relacionada amb la teoria, casos i seminaris.	40%
Treball autònom (fora de l'aula)	- Afavorir la construcció del coneixement. - Fomentar la implicació i la motivació. - Aprendre i consolidar els coneixements adquirits.	- Estudi de materials, casos i exemples. - Complementació de la informació, continguts i conceptes treballats a l'aula.	25%

Aquesta assignatura estudia com els factors culturals, socials i polítics influeixen en la salut i el benestar de les persones i les comunitats. A continuació es detalla la relació de cada ODS amb l'assignatura:

ODS 3: Salut i benestar

- Aborda directament la promoció de la salut, la prevenció de malalties i la millora del benestar a totes les etapes de la vida. L'assignatura analitza com la salut és un fenomen condicionat per factors socials, econòmics i culturals, aspectes fonamentals per entendre i assolir aquest ODS.

ODS 4: Educació de qualitat

- L'educació influeix en els hàbits de salut, l'accés a la informació sanitària i la capacitat de prendre decisions informades. L'assignatura examina la importància de l'alfabetització en salut i de l'educació com a determinant social de la salut.

ODS 5: Igualtat de gènere

- La igualtat de gènere afecta l'accés als serveis sanitaris, la distribució de rols de cura, i l'exposició a riscos socials i sanitaris. Es treballen les desigualtats de gènere en salut i com la cultura i la societat poden perpetuar o transformar aquestes desigualtats.

ODS 11: Ciutats i comunitats sostenibles

- Les condicions de vida urbana, l'accés a serveis bàsics i la sostenibilitat dels entorns tenen un impacte directe en la salut col·lectiva. L'assignatura estudia la relació entre l'entorn físic, la qualitat de vida i la salut de les persones.

ODS 16: Pau, justícia i institucions sòlides

- La pau social, l'accés a la justícia i la confiança en les institucions són determinants clau per al benestar i la salut pública. Es reflexiona sobre la importància d'institucions inclusives i justes per garantir l'equitat en salut i la cohesió social.

8. RESULTATS D'APRENTATGE

REFERITS A CONEIXEMENTS:

- RAK 8.1. Definir les etapes del cicle de la violència de gènere
- RAK 8.2. Identificar problemes de salut físics i psicològics derivats de la violència de gènere.
- RAK 8.3. Identificar situacions de maltractament al llarg del cicle vital

REFERITS A HABILITATS:

- RAS 5. Analitzar el comportament interactiu de les persones en funció del gènere i d'altres determinants socials, tenint en compte les implicacions que té en els processos de salut i malaltia en un context social i multicultural.

REFERITS A COMPETÈNCIES:

- RAC 8.1. Col·laborar amb altres professionals de l'àmbit sanitari en la detecció i l'assistència a persones víctimes de violència de gènere.

9. AVALUACIÓ

Els **criteris generals d'avaluació** són els que s'estableixen al document de “*Criteris d'Avaluació de les assignatures del grau d'Infermeria del Campus Docent Sant Joan de Déu*” que es pot consultar a l'aula virtual de Secretaria i a l'aula virtual de l'assignatura.

CRITERIS ESPECÍFICS D'AVALUACIÓ DE L'ASSIGNATURA:

Els **criteris específics d'avaluació** de l'assignatura *Cultura, Societat i Salut* contempnen diferents metodologies d'avaluació (prova específica d'avaluació, treballs/projectes, seguiment del treball realitzat i evidències de participació que es distribueixen tal com es detalla a continuació:

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ		% Nota	Assistència	Avaluatiu	Re-avaluable
Bloc Avaluatiu 1	Prova avaluativa individual	50%		Si	Si
Bloc Avaluatiu 2	Treballs o projectes	35%			
	• Treballs	25%			
	○ Treball A	10%		Si	No
	○ Treball B	15%		Si	No
	• Seminaris	10%			
	○ Seminari 1	-	Obligatòria	No	No
	○ Seminari 2	5%	Obligatòria	Si	No
	○ Seminari integrat	5%	Obligatòria	Si	No
Bloc Avaluatiu 3	Seguiment del treball realitzat	15%	Necessària	Si	No

- La **nota final de l'assignatura** serà la mitjana ponderada final de tots els blocs. L'assignatura es considerarà superada si s'obté una qualificació final $\geq 5,0/10,0$.
- El **bloc avaluatiu 1** podrà ser re-avaluat i **farà mitja amb la resta de blocs, sempre que s'hagi superat amb una nota $\geq 5,0/10,0$** . En cas contrari, **no superarà l'assignatura** i la nota final que constarà a l'acta d'avaluació és la de la prova avaluativa individual.
- Els **blocs avaluatius 2 i 3 no són re-avaluables**.
- El **bloc avaluatiu 3** està pensat per fomentar la participació activa i el seguiment continuat dels estudiants durant el curs. Es basa en la realització d'activitats puntuals a l'aula, que busquen tant la implicació individual com el treball col·laboratiu, però sempre amb una valoració personalitzada. La superació de cada activitat es valora amb una qualificació d'*apte* o *no apte* segons el compliment dels criteris mínims que s'informaran abans de cada activitat. La puntuació final d'aquest bloc dependrà del nombre d'activitats superades, promovent així la implicació constant i l'aprenentatge progressiu al llarg de l'assignatura, seguin la següent estructura:

Sistema de qualificació bloc avaluatiu 3

Activitats aptes	Punts ponderats (sobre 10)	Puntuació sobre la nota final
5 activitats aptes	10	1,5
4 activitats aptes	8	1,2
3 activitats aptes	6	0,9
2 activitats aptes	4	0,6
1 activitat apte	2	0,3
0 activitats aptes	0	0

10. REFERÈNCIES

REFERÈNCIES OBLIGATÒRIES:

- Adams, S. M. (2018). *Time for Solutions: Overcoming Gender-related Career Barriers* (First edition.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351131674>
 - El llibre aborda les necessitats específiques de les persones transgènere i no binàries, subratllant la importància d'un enfocament interseccional en la cura psiquiàtrica. Aquesta obra destaca com les desigualtats de gènere i les experiències de prejudici poden afectar l'accés a serveis de salut mental adequats. A més, el llibre discuteix la necessitat de canvis a nivell de sistema per garantir un entorn clínic que sigui afirmatiu i inclusiu.
- Bonnin, J. E. (2018). *Discourse and Mental Health: Voice, Inequality and Resistance in Medical Settings* (First edition.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203701928>
 - La comunicació entre metges i pacients és un aspecte clau que pot influir en les desigualtats socials en l'atenció sanitària. El llibre analitza com les pràctiques discursives dels pacients amb diversos antecedents culturals i socials poden afectar l'accés a l'atenció sanitària. Aquesta obra proposa un enfocament crític que desafia les perspectives etnocèntriques, destacant la importància de tenir en compte la diversitat cultural en la comunicació mèdica.
- Johnson, C. D., i Robertson, M. J. (2025). *Cases on Physician Cultural Responsibility, Ethics, and Biases* (1st ed.). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-3683-0>
 - aborda la responsabilitat cultural dels sanitaris i la importància de reconèixer i abordar els prejudicis implícits en la pràctica mèdica, la qual cosa pot millorar els resultats de salut per a les comunitats històricament marginades
- Torralba i Rosselló, Francesc (1998). *Antropología del Cuidar*. Barcelona: Institut Borja de Bioètica i Fundación MAPFRE Medicina. [\[Disponible a la Biblioteca del CDSJD\]](#).
 - El llibre aborda el cuidar des d'una perspectiva d'antropologia integral, tot considerant la persona en la seva globalitat (dimensió física, psicològica, social i espiritual). Defensa que cuidar és una activitat fonamental i constitutiva de la condició humana, no només necessària per a la subsistència sinó també per al desenvolupament de les potencialitats de cada individu. El llibre proposa que el cuidar no es pot reduir a una mera atenció tècnica o mèdica, sinó que implica una relació humanitzada, basada en l'escolta activa, el respecte a l'autonomia i la identitat de l'altre, i la preocupació per totes les seves necessitats (físiques, emocionals, socials i espirituals).
- Moreno Preciado, Manuel (2018). *Enfermería cultural. Una mirada antropológica del cuidado*. Madrid: Editorial Garceta Grupo Editorial. [\[Disponible a la Biblioteca del CDSJD\]](#).
 - El llibre parteix de la idea que els canvis socials recents (globalització, migracions, nous models familiars, envelliment de la població, exclusió social) han generat noves problemàtiques de salut, com la cronicitat, la dependència, l'estrès, la soledat o les addiccions, que no poden ser abordades només des d'una perspectiva biomèdica i tecnològica. Defensa que la infermeria ha d'ampliar la seva mirada i adquirir coneixements socials i culturals per entendre millor els pacients i adaptar els seus cures a la diversitat.

REFERÈNCIES RECOMANADES:

El professorat compartirà a l'aula virtual les referències recomanades per a cada bloc temàtic.